

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sânt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rându în litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Sibiu, 12 Martiu, 1884.

În domeniul politicii militante toate mijloacele sunt bune, dacă ele ne duc la scopul dorit. Această credință de tot modernă se adevărește pas de pas în diaristica românească încât ea se ocupă de afacerile noastre naționale. În locul adevăratei critice întemplinăm pretutindenea numai calumniări, și ca calumniările să aibă mai mare efect, ele se bazează pe espunerea eronată a lucrurilor.

Pre fie-care om cu inima la loc îl ia groaza când vede atâta reință în jurnalistica noastră, și nu trebuie să fie omul proroc spre a putea prevedea unde vom ajunge pornind cu toții în direcțiunea diaristicii noastre.

Dacă mai este ertat a presupune onestitate și simț de dreptate la diaristica noastră, noi ne mai întreținem încă pe terenul capacitării reciproce; când înse vom ajunge la convingerea, că în fața calumniarilor cel mai bun răspuns este tăcerea, ne vom supune acestei convingeri a noastre

Am admis din capul locului că ambele direcțiuni politice dintre românii ardeleni pot fi greșite, căci oameni sunt cei ce stau în fruntea lor, și după cunoștințele noastre ultramontanii nostri politici încă nu pașit pe față cu dogma infalibilității și în cele politice. Enunțăm dar după cele de mai sus ca posibilitate: pot greși activistii pot greși și pasivistii.

Admițând în ambele tabere rătăcirea, am accentuat necesitatea de a ne capacita reciproc, cu motive, fie-care după cum ne taie capul, însă să ne capacitem în mod onest, ca frați, și ca oameni culti și numai atunci să pășim la lucru. Aceasta o am făcut mai de multe-ori, conduși de credință, că trecutul politicii noastre dela dualism încoace ne dă destulă materie, care ar merita să fie tractată cu sânge rece și în mod onest. Mai trăim și în credința că oamenii, cari cu peana în mână își câștigă pâinea de toate zilele, în restimp de preste treizeci de ani, stând și astăzi în fruntea presei noastre, vor combate cu demnitate, ca să aibă pretensiunea de a fi prețuiți cu demnitate și apretiați cu demnitate, dând exemplul celor mai tineri cum au să tracteze cestiunile naționale.

Ne-am înșelat însă amar, căci în întreagă presa română rari mai sânt oamenii cei cu sânge rece, și cari reflectând la demnitatea lor și a presei române să scrie obiectiv, și cu chipul acesta să pună pe cetitor în pozițiunea de a putea judeca nepreocupat.

De o săptămână avem deja înaintea noastră programa conferenței din Budapesta. Diarele române din Austro-Ungaria n'au scris nimica în meritul acestei programe, ei s'au mărginit numai la partea practică a lucrului: au injurat și calumniat în toate direcțiunile. Și ele știu că calumniile prind la mulți oameni, și produc efect la mulțime, în locul căreia judecă tot cei cu calumniările. Călărind pe frase mari și busumflate, cred a-și fi făcut datoria față cu interesele vitale ale națiunii și încheie astăzi cu calumniări și injurii ca mâne să poată începe din nou.

Așa diaristica noastră din Ungaria și Transilvania. Frații de dincolo secondează și ei după cum i taie capul. La locul acesta vom aminti de astădată numai diariul „Adevărul” despre care noi am riscat și riscăm încă a scrie, că el este diariu serios cu care poate sta omul la vorbă. În acest diariu s'a mai scris încă despre partida politică română pela întemeierea diariului „Viitorul” și s'au aruncat felii de felii de invinuirii asupra unor persoane din inteligența noastră. Noi am tăcut căci era vorba de personalități, și nu ne credeam îndreptățiți a ne amesteca în afaceri pur personale. Vine însă „Adevărul” și în Nr. 503 din 10 Martie a. c. la locul prim se ocupă cu programa conferenței din Budapesta, și se ocupă cu ea într'un mod de tot copilăresc. Singură această impregiurare ne face să stăm de vorbă cu frații dela „Adevărul”. Purcedând dela solidaritatea națională trece în revistă pre cei 50 de alegători

români dela conferința din Budapesta, despre cari dăce că „unii sânt deputați eșiți din fabrica guvernamentală, ear ceialalți(?) funcționari.

„Acești oameni, cari prin pozițiunea lor sânt lipsiți de independența trebuincioasă, au avut curagiul să desfășure, în paguba poporului român, un drapel deosebit de acela al conferenței naționale din Sibiu, și astfel să presinte lumii din afară tristul spectacol al desbinării ce ar exista în sîmul națiunii române. Fără să ia privire la interesele vitale ale poporului român, fără să țină compt de prigonirile necurmte, la cari sânt espuși Românii din partea sferelor dominante din Ungaria, și în contradicție cu dorința exprimată de totalitatea poporului român, pretinsii conducători români întruniți la Budapesta au stabilit un program de acțiune, care este o curată parodie a drepturilor și intereselor românesci.

Politicii români din Buda-Pesta recunosc ideea de stat maghiar, prin care Maghiarii nu înțeleg alt-ceva decât că ei sânt îndreptățiți de a maghiariza pe toate popoarele nemaghiare din patria lor, și, în semn de recunoștință pentru multele beneficii, de cari românii s'au împărțit sub guvernul actual, hotărăsc să lupte alături cu partizanii dlui Tisza. *Mein Liebchen, was willst du noch mehr*, scumpul meu ce mai vrei... și vor fi dis alegătorii români din Buda-Pesta, când se vor fi gândit la Tisza, și satisfăcuți că toți sânt de acord în a recunoaște meritele lui Tisza s'au despărțit cu speranța, că ajungând acasă, vor găsi pocloanele marelui cărmuitor al Ungariei. Realitatea însă inte a venit să-i deștepte din iluziunile ce-și făceau. D-nul Tisza primesce bucuros, dar de dat nu prea are obicei de cât atunci când este silit, astfel ne spun organele lui, care față cu neînsemnata grație ce alegătorii români au cutezat să ceară dela dînsul, dăce că nu li se poate acorda, fiindcă ei sânt români și ideea de stat maghiar pretinde să fie numai maghiari.

Trist în adevăr este rolul ce politicii „români moderați” au luat asuprași. A se pleca înaintea asupritorilor și a nu avea nimic în schimb; a dezerta de sub drapelul pe care sânt înscrise drepturile și dorințele poporului român și a presenta astfel, înaintea celor cari nu cunosc adevărata stare a lucrurilor, națiunea română desbinată în două tabere, este un fapt pe care numai trebuie să-l calificăm, căci ori-ce român care mai ține ceva la demnitatea lui națională, va înțelege ce merită autorii aceluia fapt; disprețul și înfierarea.”

Am reproduș tot cea fost scris la adresa programei, ca să se vadă apretierea fraților din Bucuresci. Ei au scris fără a consulta programa și nouă ne vine a crede, că cel ce a scris articolul provocat nici n'a cetit programa conferenței din Pesta. Și aceasta din motivul, că punctele cardinale din programa din Budapesta sânt tot cele ale conferenței din 1881 dela Sibiu. Deosebirea este că programa din Budapesta recunoaște starea actuală de lucruri în stat sau vorbind cu cuvintele ei: „*stă pe baza dreptului public actual și pe terenul legal al constituțiunii patriei, va participa la alegerile dietale în toate finiturile locuite de români*.”

Acceptarea bazei de drept public actual și folosirea mijloacelor legale într'u apărarea naționalității noastre, aceasta să fie oare în paguba poporului român? Ce să facem, ce vreau frații dela „Adevărul”? Se nu acceptăm baza actuală de drept în stat? Bine! Ne stau deschise două căi. Sau perseverăm în politica pasivității de până acuma și luăm asupra noastră răspunderea pentru totala distrugere națională, așteptând ca Russia sau Germania să vină să distrugă statul unguresc, sau dacă nu, luăm coasa și sapa și făcând revoluțiune distrugem noi statul.

Aceasta este urmarea logică a lucrului. Pasivistii noștri sau decis pentru una, frații din Bucuresci se vor decide poate pentru ceialaltă, noi înse în credința că numai în conștelegere cu maghiarii putem trăi în acest stat, sântem pentru programa din Budapesta.

Atâta în ce privește baza de drept în stat. Pasivistii își vor urma politica lor despre care cred că ea este singură mîntuitoare, întocmai ca și credința lor, frații dela „Adevărul” vor seconda după cum

va conveni politicii lor de partidă, noi vom urma convingerea noastră.

Cumcă programa din Budapesta este parodia drepturilor și intereselor românesci, „Adevărul” o dăce și tot el nu o crede. Dacă esecutarea legii de naționalitate în toate ramurile ei, dacă estinderea dreptului electoral din Ungaria și asupra Transilvaniei, dacă egala îndreptățire a tuturor confesiunilor recunoscute, dacă desvoltarea constituțiunii în direcțiune liberală, sânt contrarie drepturilor și intereselor românesci, atunci sântem și noi de credința fraților din Bucuresci, numai cât atunci noi nu mai înțelegem drepturile și interesele românesci între impregiurările actuale. Și frații din Bucuresci încă sânt de un gând cu noi, căci altcum vor veni la idealismul domnului Babeș, ca în întreagă Europa românii să domnească, ceea ce ca dorință poate avea trecere, și dacă ne punem pe terenul acesta, apoi noi sântem în stare a pretinde domnire românească și asupra Americii, lăsând din grație și din respecte de rassă Asia pe seama fraților maghiari.

„Politicii români din Budapesta recunosc ideea de stat maghiar” dăce diariul „Adevărul” și în realitate numai el o dăce, căci conferența din Pesta în programa s'a nici cu o literă n'a vorbit despre recunoșterea ideii de stat unguresc. Asemenea insinuațiuni ne dau dovadă despre ușurința cu care se obicinuesc frații dela „Adevărul” a tracta lucrurile cele mai serioase. Ei ne vor remănea în veci detori cu documentarea aserțiunii lor.

De tot cu reson vorbește fratele dela „Adevărul” judecând pre domnul Tisza că de voie nu dă nimica ci numai silit fiind. Și Tisza silit ne va da ceva, și-l vom sili noi să ne dea pe basa legii, numai cât prin pasivitate sau revoluțiune nu-l vom sili în veci să ne dea. Ne vom ruina noi pre noi cu deseversire fără a ne da el, sau cu forța ajungând deasupra, nu ne va mai da el, ci ne vom lua noi.

Trist în adevăr este rolul ce politicii „români moderați” au luat asuprași, așa închee fratele din Bucuresci. Noi'l rectificăm și dăcem: greu, de tot greu este rolul, ce politicii români moderați au luat asuprași. A repara ceea ce s'a stricat prin atacare violentă în curs de 16 ani, a lupta contra unui torent pornit cu inverșunare asupra noastră, nu este tocmai lucru comod. A dispune la concesiuni pre o majoritate parlamentară, care din prigonirea neamului nostru făcea paradă, și în ochii căreia fiecare român trecea de trădătoriu, dușman al statului, încă nu e lucru tocmai plăcut, mai ales atunci când și ai tei aruncă în tine cu petrii. E cu mult mai ușor a îmbăta lumea cu apă, a scrie la invective asupra tuturor celor ce nu sânt de o părere cu mine, a fi naționalist din gură și a vedea națiunea lăntuită la pământ, a provoca pe nebunul fără intrerumpere pentru prețul de a me numi cutare fantast naționalist, liberal, și mai Dumneșeu scie ce.

Am făcut aceste reflecțiuni la adresa celor dela diariul „Adevărul” pentru că-i ținem de oameni serioși, cu cari poți sta la vorbă. Și noi sântem tari în credința noastră că frații din Bucuresci pricep foarte bine situațiunea la noi, scriu însă în sensul de mai sus spre a se face populari la diarele de aici și prin ele la o parte a publicului românesc, care crede că face serviții națiunii aruncând cu tină în toți, căți și-au pus la inimă esploatarea situațiunii într'u apărarea intereselor noastre naționale.

La 14 și 15 Martiu nou a. c. s'a întrunit la Budapesta o parte valoroasă din inteligența română din patrie, și sub conducerea Escelenției sale preșântitului metropolit Miron Romanul a statorit un program politic de partidă între Români; acest program publicându-se în diarele românesci este astăzi cunoscut publicului. Efectul ce la produs acel program dimpreună cu acea întrunire la unii politici de profesiune și în deobște la diaristii noștri dela „Gazeta Transilvaniei” dela „Observatoriul” și dela „Luminatoriul” este unul dintre cele mai tragico-comice. Încă nici unul din acei politici, cari de 17

ani încoace de când se închină la idolul pasivității, nu și-a luat osteneală a studia serios situațiunea politică critică a Românilor în statul nostru, niminea nu s'a aprofundat în un studiu, care cu cunoștință de cauză și tot cu atâta obiectivitate să arate cu sinceritate modalitatea cea corespunzătoare pentru salvarea intereselor noastre naționale.

În locul unui atare studiu aflăm și de și o sbuciumare tristă, continuă în diaristica română, o polemică grețoasă, o învârtire și sucitură de vorbe mari și bombastice, suspiciunile cele mai malițioase, ba și minciuni și scornituri servesc de multe ori ca rușinoasă armă în lupta politică. Ce poate rezulta din astfel de ținută a diaristicii și a politicilor de profesiune în decurs de deci de ani? De sigur nici un bine pentru bietul popor românesc, ci vedând cu ochii tot mai rău și mai rău.

În timpul de față diarul de curând înființat în Budapesta „Viitoriul” ne-a prezentat o icoană tristă dar adevărată a trecutului nostru proaspăt. Articuli suprascriși: „Pasivitatea” pentru datele istorice cuprinse acolo, pentru claritatea lor, pentru obiectivitatea lor și pentru că sunt oglindă fidelă a faptelor întemplate, dacă n'ar avea nici un efect asupra inimilor impetrite, aceea scriere va înlesni mult istoricului român lucrarea sa, căci la multe fire pierdute în istoria națională se va afla căpătâiul, multe puncte obscure și mistificate își vor afla lămurirea lor. Durere însă, chiar lumina, înțelegerea și învățătura din trecut nu trebuie politicilor noștri de profesiune. Ei au fost înțelepți de când au început a face politică, și astăzi sunt tot așa de înțelepți ca și când au început, ei n'au avut ce învăța nici ce uita. Numai așa ne putem explica înverșunarea diarelor române asupra „Viitoriului” din Budapesta, asupra bărbaților, cari aparțin la partida politică a „Viitoriului”.

Politicii noștri dela „Gazeta Transilvaniei” dela „Observatoriul” și dela „Luminătorul” ca mușcați de streche strigă, ca și aiurați, din toate puterile asupra pasului, ce l'au făcut unii din frunții neamului românesc adunați la Budapesta, ca și când acestia ar fi cauza la toată starea noastră cea deplorabilă, ca și când politica ar fi un drept exclusiv al acelor diariști, un patrimoniu eredit, un *nolli me tangere*. De unde atâta aroganță, pe câtă vreme este știut că politica statorită de ei în forma pasivității ne-a adus la starea deplorabilă în care ne aflăm astăzi!

Politicii noștri dela numitele diare nu analizează programa statorită de conferința politică din Budapesta, pentru că dacă ar începe de acolo poate că ar ajunge la rezultat, că programa statorită, în impregiurările date, este cu mult mai românească, mai reală și mai folositoare de cât multe programe efemere făcute la Mercuria în anul 1869, cu Lonyai la 1872 și la anul 1881 în Sibiu.

Ei nu ne arată ce foloase putem avea dela dogma lor de pasivitate de și cu toții vedem relele și asupririle, ce vin asupra poporului român din cauza fatalismului mohamedanicesc în care s'au aruncat.

A mărturisă adevărul cu risicul de a renunța la infalibilitate, este o însușire a bărbaților modesti, sinceri și plini de resinațiune; eară nu a celor ambițioși și fanatici. Urmarea este, că mulți dintre diaristii noștri, pentru a nu scăpa cu vre-o treaptă în jos dela nivelul popularității, la care cu frase mari și late s'au știut ridica, tot cu atari mijloace vor și mai departe a se susține acolo.

„Gazeta Transilvaniei” în loc să vorbească la obiect, și să spună lumii pentru ce programul românilor întruniți la Budapesta nu este bun, ea înferează pe toți cari au luat parte de trădători ai intereselor românesce și nici un cuvânt din cunoscutul ei dicționar al bombastului n'a ramas nefolosit, — căci calculează la efect ear nu a folosii. „Observatoriul” observând că articlii suprascriși „Pasivitatea” au s'au oclotit al pasivității, încât au umplut de putoare nasurile, celor ce lau clocit, nu caută a combate ce n'ar fi adevăr în acesti articlii, ci crede a fi aflat pe autorul acelor articlii și fiind mai ușor a ocări și a calumnia, se ocupă fără îndreptățire de o preavenerabilă persoană, care au făcut mai mult bine pentru neamul seu, decât toți acei scriitori din diare. Apoi ca să aibă efect și mai mare „Observatoriul” susține, că careva dintre bărbați în Budapesta ar fi vorbit unguresce în conferința dela 14 și 15 Martiu etc. Eată o minciună, grosolană cu care vrea să seducă publicul și să discrediteze conferința română din Budapesta, falsificând faptele și suspiciunând intențiunile participanților! Până când tot cu de acestea? Același diar mai vrea să scie că în conferința din Budapesta nu au fost reprezentate autoritățile politice românesce, ci numai nise tineri diletanți, pe cari cu petrecerea arangiată acolo i-a atras la conferință, apoi pe cei bătrâni i-a atras cu conchemarea reprezentanții fundațiunei „Gozsdu”

conchiamete chiar pe acel timp. Așa dară și pe tineri și pe bătrâni i-a amăgit a merge la conferință! Cum nu, când s'au prezentat le conferința în un număr atât de frumos! N'a fost dară lucru curat, a trebuit să fie vre o miscolanță, ca să meargă atâta la Budapesta. O, mai bine ați face domnilor politici dela „Observatoriul” să lăsați barem pe tinerime nesuspiciunată, necalumniată, fie cea din Budapesta, s'au de aiurea și să nu infectați în ea veninul urei și al discordiei, ci să cugetați, că aceea tinerime și dacă nu scie face politică, dară a învăța și a suci adevărul încă nu scie și nu voiesce a învăța dela politici de profesinne. Acei scribleri de diare precum i aflăm în „Observatoriul” în loc să insinue tinerimei din Budapesta a fi inscenat serata societății „Petru Maior” la 15 Martiu a. c. cu scop a înmulți numărul conferințiarilor politici — mai bine ar fi să se chivernisească pre sine în privința națională și să vorbească românește în cercul familiei sale. căci de aici se începe naționalismul, ear nu din vorbele de paradă purtate cu ostentațiune în toate părțile pe strade și prin broșuri, cari desteaptă greață la cetirea lor.

Raportul diariului „Luminătorul” în Nr. 18 face impresiune de product al unui om desperat. După ce toate intențiunile participanților la conferința din Budapesta le întortocă, și conferinței i atribuie un caracter antinațional, vorbește despre inițiatorii și conducătorii conferinței și mai ales despre persoana metropolitului nostru cu multă neurbanitate. Așa este spiritul timpului! Este o manie și de un timp încoace se ține de bon ton a isbi cât mai rău în unele persoane, cari după pozițiunea lor sunt chemate a conduce și a da direcțiune bună ținutei poporului român pentru salvarea intereselor sale; și oare pentru ce acest trist fenomen? Eată pentru ce. În timpurile grele sub care au trăit poporul român din Transilvania, arhieriei au fost cari după pozițiunea lor socială mai înaltă — căci Românilor a lipsit aristocrația — a intervenit între marginile restrinse pentru vindecarea ranelor poporului păstorit; au și succes după timpuri și impregiurări a esopera anumite îmbunătățiri ca să nu vorbim de drepturi. Îmbunătățirea sorții bisericeii gr. or. din metropolia română a Ungariei și Transilvaniei este o viuă dovadă despre aceasta, și o mare și neperitoare faptă a fericitului metropolit Andreiu. Jos cu arhieriei a devenit devisa unor pigmei, cărora li s'a părut că sunt și ei ceva. Prorocii adevărați au început a fi bătuți cu petrii și în locul lor s'au ridicat proroci minciinoși. Ei au ocupat locul, dar nu sunt în stare a lucra ceva sau a arăta vre un rezultat: dar nu suferă nici pe alții a face sau a încerca ceva. Ei au aflat element de ajuns pentru scopurile lor în mulțimea credulă, care nu cugetă, ci se lasă în nădeșdea altora a cugeta și în locul lor. Așa a fost posibil că mulți bărbați de ai noștri, cari puteau fi buni gregari, voind fie-care a fi conducătorii și un luceafer național a manat lucrurile în situațiunea tristă de astăzi, din care nu ne mai putem smulge. Nu ne mai putem smulge pentru că ei nu voiesc a recunoaște rătăcirea în care se află și nu voiesc pentru că falsul nimb în care se cred, și pe cari istoria nepartială îl va spulbera îndată ce va intra decepțiunea și deșteptarea, — îi gidilă, și pentru că meseria a figura și străluci prin vorbe mari și bombastice este atât de ușoară și costă muncă mai puțină. — De ce nu spun însă pasivistii noștri politici, ce foloase putem trage acum s'au cândva din ținuta noastră politică pasivă? Au doară poate crede cineva, care pătrunde cât de cât în situațiunea statului, în care trăim, că ținuta noastră pasivă poate resturna sau schimba sistemul de astăzi de stat? Sau înșelat la început când au creșut, că Români ori-ce ținută ar fi avut ei, ar fi putut împedea introducerea sistemului de astăzi; să înșeală astăzi când sistemul este consolidat, dacă cred că prin pasivitate pot să influențeze ceva.

Dară dacă ar cădea sistemul dualismului de stat, cine ar pute să ne asigure în noua situațiune un Eldorado al fericirii noastre naționale. De sigur numai o activitate energioasă și nu pasivitatea. Români din Austro-Ungaria au lipsă de „pânea noastră cea de toate zilele”. Nu pâne trupească, ci pâne de viață, a se strecura adecă cu viață ca popor și națiune prin grelele timpuri și impregiurări așa, că dacă va fi scris în cartea vieții popoarelor să vină timpuri și mai bune, să ne afle în ființă. Pasivitatea politică inaugurată și ridicată la dogmă între români ne seacă puterile, ne nimicesce, ne omoară vedând cu ochii, — ne apasă limba, ne sugrumă scoala, ne strimtoresce biserica. Trebuie să mântuim, ce se poate mântui, dacă nu se poate totul, cel puțin o parte.

O parte aleasă din inteligența română s'au adunat la Pesta la 14 și 15 Martiu; ea cu sinceritate și-au deslășurat inima către poporul român stătorindu-și un program politic, cu care nu și-au

îngreunat consciința sa, și pentru care nu se va rușina înaintea națiunei sale și a istoriei, căci binele îl voiesce. Alegătorii romani în patrie se întrunesc în comitete particulare pentru lucrările pregătitoare la alegeri pentru dieta țării în sesiunea următoare, și în curând după cum dăm cu socoteala alegătorii români vor conveni la conferința politică și mai generală pentru a decide eară despre ținuta ce vor avè să observeze pe viitoriu. Este dară la timp a cugeta mai cu deadinsul la deciderea sorții sale eară conducătorii noștri a rumpe cu trecutul de tristă aducere aminte și a nu mai juca va banque cu soarta poporului român.

Revista politică.

Sibiu, 12 Martie 1884.

Privirile Europei sunt îndreptate asupra măsurilor energice contra anarchistilor, cari distrug fără milă în toate statele. Uneltirile lor s'au dechiarat de crime comune și astfel ele nu vor mai sta sub scutul convențiunilor făcute pentru casuri de atențate politice. Și îngrigirea poliției pentru siguranța publică nu este nemotivată, căci uneltirile anarchice nici odată n'au luat dimensiunile de astăzi. Pre noi special trebuie să ne pună pe gânduri impregiurarea că în zilele din urmă statul nostru încă fu bătut de această lepra a seculului al 19.

Italia tocmai acum trece prin criză ministerială. Bătrânul Depretis se dice că a primit misiunea de a forma ear densusul noul ministeriu.

Sgomotul că papa Leo XIII va părăsi Italia și se va muta alt undeva cu rezidența începe a se privi de serios. Din incidentul sentenței curței de casațiune cu privire la averea imobilă a institutului de propaganda fide, papa s'a supus curentului iesnitic și a înființat filiale în Viena, München, Paris, Madrid, Lissabon, Haag, London, Dublin, Constantinopole, Sidney, New-York, San-Francisco, Quebec, Toronto, Rio-Janeiro, Buenos-Ayres și în Onito. Aici se vor primi donațiunile și legatele în favorul propagandei. În necs cu acestea se colpotează scirea despre intervenția diplomației noastre în favorul iesuinților. Dacă se va indentifica ministeriul de esterne cu ultramonteni din Insbruck, atunci scirea aceasta ar fi adevărată.

„Observatoriul” din Sibiu în numărul de Sâmbăta trecută a aflat cu cale a se pune din nou pe vechiul teren de luptă lovind în marele arhieriu al bisericeii noastre, fericitul Șaguna. De astădată „Observatoriul” pune pe Șaguna în ce privește iubirea și meritele lui pentru noi români pe o treaptă cu jidani dela „Neue Freie-Press”. Nu scim ce va fi intenționând „Observatoriul” prin noua sa provocare. Să scie „Observatoriul” că nu și-a aflat adresa la noi. Lovirile îndreptate asupra noastră de către unii și alții, și schimbarea vederilor politice în șirul amicilor noștri să nu seducă pe „Observatoriul” a crede că umbra marelui bărbat nu va mai afla stimători și apărători. Noi nu l'am desavuat și nu l vom desavua niciodată. Ca eredi în moștenirea ideală a Marelui Șaguna și ca oameni de omenie totdeauna vom respinge calumniile îndreptate asupra bărbatului providențial al bisericeii noastre.

Deocamdată atâta spre scire și orientare domnilor dela „Observatoriul.” Ne ajung noue luptele politice. Să nu mai scuturăm cestiuile vechi, cari se țin de domeniul istoriei. Nu ne provocați, căci după cum vedeți noi evitam provocările.

Conferința din Pesta în comentariu străin.

Cetim în „Telegraphul” din Bucuresci: Atât telegramele cât și diarele ne au adus scirea despre o întrunire de mai multe notabilități române de peste Carpați la Pesta, spre a se sfătuși și a se organiza în vederea viitoarelor alegeri ce trebuie să aibă loc în Ungaria și statele dependente de ea.

Acum avem și rezultatul final al acestei întruniri. În ședința a doua s'a citit de Mitropolitul Miron Romanul și s'a primit cu unanimitate următoarea programă. (Urmează programa)

Nu cunoascem toate aceste persoane, cari compun comitetul partidei de acțiune al fraților noștri de preste munți, dar ne pare că vedem înființarea lui. Noi am fost totdeauna pentru luptă fiindcă din ea ese negreșit un câștig, mai, curând sau mai târziu. Dacă natură nu poate să existe fără mișcare cu atât mai cu samă o nul care este un produs al naturii. Și dacă omul singur e dator să lupte pentru existență, cu atât o colectivitate care se numesce națiune sau țară.

Eseemplele sunt nenumărate că din acțiune sau născut națiuni, s'au format unele state și altele au scăpat dintr'o stare nenorocită. Eseemple sunt earăși că din nepăsare, din moliciune alte națiuni au murit, au dispărut.

Dar ce se ne mai ducem așa departe, ce se mai căutam în istoria timpilor trecuți exemple, când le avem față chiar dincolo peste Carpați.

Statul ungar se compune de mai multe naționalități dela dualism încoace. Toate aceste naționalități au luptat în alegerile trecute și au avut reprezentanții lor în camera din Pesta. Acești reprezentanți au luptat, și dacă au câștigat puțin sau nu au câștigat nimic pentru națiunea lor, cel puțin drepturile și libertățile trecute ale acelor pe cari i reprezentau n'au pierdut cât și de puțin. Aceasta totuși este un câștig.

Nu tot așa s'a întâmplat cu românii. Deacă Banatul a fost reprezentat întru câțiva, un mic număr nu poate se face ceea-ce ar fi făcut un număr mai mare. Reprezentanții bănățeni au fost puși chiar într-o pozițiune încurcată și puterea ungurească a nesocotit cererile lor isolate și a făcut aceea ce a voit acolo unde nu întâlnea opunere; negreșit vorbim de opunere legală, căci, după cum am mai spus și altă dată, nu sântem pentru acțiuni violente cari de mai multe ori aduc pagube decât câștig, ci pentru acțiuni înțelepte și în cercul drepturilor și legilor.

Aceasta nu este numai opiniunea noastră ci încă și a unui însemnat organ de publicitate din Viena, „Neue Freie Presse“. Acest ziar, vorbind despre pregătirile acestea din Ungaria pentru noauele lupte electorale și bănuind că și primul ministru unguresc, d. Tisza, le încurajază ca să paralizeze acțiunea opozițiunii radicale și slave, dice între altele. (Aici reproduce cele espuse și de noi după diariul „Neue freie Presse“ apoi încheie.)

Deci, afară din câteva cuvinte improprie din acest articol, fondul este plin de adevăr și într-o totul în vederile noastre, cum sperăm că va intra în vederile tuturor oamenilor, cari doresc prosperitatea fraților noștri de peste Carpați.

La luptă dar români, și Dumnezeu se va ajuta a triumfa pe calea pacificei dezvoltări.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Brașov, 25 Februarie v. 1884. La două reuniuni ale românilor brașoveni. (Urmare). II. Asociațiunea pentru spriginirea învățăcelilor și sodalilor meseriași români, după cum constată istoricul ei, compus de comitet cu ocaziunea încheierii primului deceniu al existenței aceleia la 30 Decembrie 1881 și tipărit în broșură la 1882, s'a înființat prin îndemnul și marea stăruință a mult meritatului nostru paroch și catechet, Păr. Bart. Baiulescu, carele n'a slăbit din încordătoarea sa activitate nici în momentele cele mai critice, n'a pierdut din vedere nici o împrejurare avantajoasă acestei asociațiuni fără ca să tragă din aceea un folos practic pentru corporațiune, și mijlocit pentru poporul român. Numita asociațiune este exclusiv opera dlui Bart. Baiulescu; exclusivul merit, căci a persistat aceea până acuma nevătămată ba chiar în îmbucurătoare prosperare, încă nu compete altuia, decât Dsule. Spriginul, ce la primit dela unii membrii ai numitei Asociațiuni i-a înlesnit numai lucrările sale săvârșite cu mari jertfe. E adevărat că ideea dlui Părinte Baiulescu de a se înființa o reuniune pentru spriginirea meseriilor la popor, a fost primită de publicul rom. cu cel mai mare entuziasm în prima ședință, convocată anume pentru împărțirea acelei idei și pentru executarea ei. Ce vom dice însă de această instituțiune, când este constat, că căldura și însuflețirea, cu care a fost îmbrățișat apelul părintelui Baiulescu la prima convocare, nu mai de parte decât la a doua conchemare, unde avea să se dezbate proiectul de statute, s'au răspuns din toate părțile cu cea mai aprigă îndolență și indiferență? Astfel pentru dezbaterile proiectului de statute lucrat de comisiunea deja aleasă, au fost de lipsă, nici mai mult nici mai puțin decât cinci convocări a membrilor înscriși, ear mai apoi vin și șicanările guvernului exclusivist de atunci, relativ la întărirea statutelor. Cinci apeluri s'au făcut la membri, până ce s'au vădit statutele votate de către membrii înscriși și tot atâtea rugări s'au înaintat apoi la guvern până ce în fine s'au provădit acelea în clausala aprobării. Când întâmpina desaprobară dela cei din afară dela dușmanii deja cunoscuți ai înaintării neamului teu calea valea, dar când și se răspunde cu dispreț la promovarea unei cauze naționale, de interes comun, chear din partea confrăților tei, trebuie să și se cauzeze rane înveninate, destructoare și nevindecabile. Din anul 1869 de când s'a făcut cea din tâu încercare pentru punerea petrii fundamentale a nobilului edificiu meserial, abia în 1874 și-a vădit părintele Baiulescu, început pe base legale opera obositoarelor sale încercări. De aci înainte avea să urmeze greutățile edificării. De aci înainte a avut a îndura ne-ajunsuri această nobilă

instituțiune a se lupta pe lângă apatia și nepăsarea masei celei mari a poporului precum constată însuși comitetul cu adâncă durere în istoricul sus amintit „și cu detracțiunile unor oameni dintre cei mai luminați, cari în loc de-a căuta, s'o înadușcă (apatia) încă în embrionul seu, deja prin meritorul lor trecut erau datori, să-i dea tot puternicul lor sprigin. Pe acestia cade o mare parte din vină, căci poporul se afla separat în două caste aproape fără nici un contact între sine, de o parte proletariatul literar cu toate categoriile sale, ear de altă parte proletariatul agricol care își are importanța sa numai întru cât servește direct s'au indirect de mediu de exploatațiune celui dintâi.“

Mult ar fi de dorit în această direcțiune, cred însă că prin cele espuse e destul de învederată nepăsarea, ba îndolența, celor chemați a se jertfi pentru prosperarea poporului pe toate terenurile de înaintare și în special pe cel al meseriilor. Cu multă scrupulositate și cunoștință de lucru au fost căutate și aflate din partea Păr. Baiulescu toate mijloacele posibile pentru înaintarea acestei cauze, acelele a pus apoi la dispoziția celor competenți pentru de a lucra împreună la ajungerea nobilului scop; toate planurile aflate de mult meritatul president erau apreteiate și aplaudate de dânsii, când era vorba însă de executarea lor, rămâne a tot numai presidentul singur. Disertațiuni pentru chiarificarea cauzei apeluri în publicul cel mare român, colecte în cercuri mai restrânse și alte multe, a încercat părintele Baiulescu, rezultatul cu toate acestea a fost redus la minimum, căci nici chemații nu leau îmbrățișat propunerile și cu atât mai puțin cei nechemați.

Pentru ilustrare cazul ce urmează. Ideea presidentului de a introduce aici un atelier pentru perfecționarea măiestrilor români cu scop de a și însuși acestia destaritățile unei măiestrii mai estetice, ce se pretind ași, dovedesce vederile cele mai agere intrun viitor mai îndreptățit al buneii stări a poporului român, căci prin învățarea măiestriilor dure rămâne poporul nostru tot în urma celorlalte popoare conlocuitoare, cari îl silesc pe acela prin estetica măiestriilor lor a se perde prin locurile cele mai scunde ale satelor înlocuind astfel pe măiestrii neorustici de astăzi. Onoare enscitatorului acestei idei mărețe. Cred că nimenea nu va contesta acest merit; dar în consecință întreb? Ce vor merita aceia cari nu au considerat acest ingenios plan? Rezolvarea acestei întrebări o las la apreteierea cetitorului, constat numai, că în adevăr nimenea nu s'a aflat care se scundeze aceea idee; ci din contră o au desaprobat-o deși era foarte ușoară posibilitatea executării acestei idei după planul tip. la pag. 4 din desnumitul istoric. Ajutorul dat în 5 ani de dl Dr. Pop și Dr. Meșota părăsindul i-au lipsit și consultătorii întru înaintarea acestei cauze rămânând pe lângă sine numai cu secretariul asociațiunii dl. prof. Dr. I. Bozocan.

(Va urma.)

Mikoujfalú în 6/18 Martie 1884. Onoratele Redactor! În Nr. 26 a prețuitului ziar ce redigiati, ați luat notiță de cazul din Bicsad comitatul Treiscaunelor. Vădând că var interesa cazul acesta mi permit a Ve arăta cum stă și cum au decurs.

Comuna Bicsad, ecsistă încă din secul al 16-lea, are o populație de 1500 suflete, jumătate români maghiarisați, de relegea gr. or., cealaltă jumătate maghiari, nemți și boemi, cesti din urmă sunt lucrători la fabrica de sticle cam 100 suflete.

Români și ungurii ca economi de pământ, poartă un proces cu proprietariul Contele Mikeș Benedek, de vre-o 14 ani. Dânsii plătesc taca pentru proprietate ca tacalist. Procesul s'au prelungit Dumnezeu scie din câte și mai câte cauze. Destul că în cele din urmă s'a decretat prin sentință că poporul n'are nici o palmă de pământ. — Pe basa acestei sentințe au cerut eređii contelui Mikeș să se prețuiască toate edificile ce le are poporul, că apoi se-i plătească dacă nu se vor împăca așa după cum le place eređilor. Tribunalul reg. din Kézdi-Vásárhely, prin sentința dto 8 August 1883. Nr. 3314. pune și de pertractare în fața locului în 17 Martie a. c. st. n. Acesta sentință trebuia dar imanuată la fiesce care locuitor — de antistia comunală — dar nici unul nu voia a primi acea sentință, despre ce se face arătare la pretore, și un subpretore ese în fața locului cu 4 gendarmi și începe a împărți sentințele. — Mai mulți copii, mueri și bărbați urmăreau pe gendarmi — odată provocă gendarmul pe mulțime să nui urmărească, un băiețandru de vre o 11 ani dice că le este ertat a umbla pe uliță, la ce gendarmul cu baionetul pustiei l'au atins fără ai face rană. Acum de odată au început a striga cu toții: afară din sat, firesce că pretorele cu gendarmii la moment au sistat împărțirea și sau întors void

a părăsi satul, dar mulțimea i-au urmărit paș de paș, ba gendarmii fură constrinși în cele din urmă a lua pușca la mână și a retara cu dosul înainte, mulțimea s'a infuriat, se înarmase de brederă și alte obiecte, și în chipul acesta au eșit din sat dl pretore cu gendarmii fără să li se întâmple ceva, și cu aceasta s'a terminat toată comedia. Și în urma acestui scandal sub-comitele numai de cât au cerut asistență pentru susținerea ordinii. Astfel sosiră în comună 2 campanii de cătane și douăzeci gendarmi, cari ași postează în Bicsad. Firesce când au înțeles oamenii că ce urmări i-a aștepta pentru această volnică, a treia și a trimis o deputația la Főispán (comitele suprem) să se roage a nu trimite nici un soldat, stând buni că ordinea nu se va mai strica. Comitele suprem s'ar fi învoit, dar sub-comitele nici ca cât.

Cine cunoasce pre poporul de pre aici, acela va sustinea împreună cu mine ca în cazul concret era destul 10 soldați. Poporul nu credea că s'ar putea a aduce o astfel de sentență asupra lui, cu scirea și invoirea regelui și împăratului că adevă o comună să se desființeze — și credea dânsi că soldați numai la invoirea Maiestății Sale Regelui și Impăratului se dau, prin urmare dacă sentința nu s'a făcut cu scirea împăratului, poporul în credința lui era tare, că nici execuție nu veni pe capul lui.

Îndată după cele întâmplate o deputația din doi oameni au fost trimiși la Maiestatea Sa Reg. și Impăratul cu o rugare, și deputația au fost primită în audiență la Maiestate, i-au predat rugarea, și Prea Grațiosul răspuns au fost, să fie în pace căci Va studia cauza.

În 17 Martie au eșit în fața locului judele dela tribunal în sensul sentinței să și înceapă lucrarea. Mai nainte au încercat o pace, feresce fără succes, căci condițiile sânt foarte grele, și acum vor aștepta până ce va sosi rezultat dela Maiestatea Sa, ear judele reg. ne conturbat și continuă lucrarea.

Îndată după ce s'au întâmplat cazul acesta în 13 Martie st. n. au eșit și un jude investigator reg. și procurorul reg. și au început investigație, în 17 Martie a. c. au fost reținuți doi fiesce unul este din cei ce au fost la Maiestatea Sa.

Acum vom vedea ce va mai urma, poporul este aplicat ași părăsi locul născerei și a emigra ori unde numai să vadă că poate trăi, poporul în genere este sărguitoriu și nu-i tocmai serac. *)

A. C.

Varietăți.

* (Postal). În comuna Budatelec, comitatul Clușului se institue post de magistr. Condițiunile contract de oficial și fl. 100 ca cautiune.

Emolumentele: Salariu fl. 120. pașal, de cancelarie fl. 40, și pașal de transport fl. 400.

Asemenea și în comuna Bodola, comit. treiscaunelor. Condițiunile tot cele mai sus.

Emolumentele: Salariu fl. 120 pașal de cancelarie fl. 40. pașal de transport fl. 200.

Suplicile sânt a se trimite în termen de trei săptămâni la direcțiunea de postă din Sibiu.

* (Mulțămită publică). Locuitorul din comuna Gioagiul de sus, Moise Petruș Albu a dăruit pe seama bisericeii noastre de acolo o pretenșiune ce are la unii creștini în sumă de fl. 16. Pentru aceasta faptă creștinească comitetul parochial i esprima mulțămită pe calea aceasta.

* Balul reuniunii crucea roșie din 8/20 a lunei curgătoare a avut reușită bună. Să nu se mire evlavioșii noștri cetitori că aducem rapoarte despre bal la jumătatea postului mare, când fie-care creștin face pregătiri pentru spăsănia sufletului seu. Scopul filantropic pentru care s'a arangiat balul ne impune să luăm asupra noastră păcatul.

Representate au fost toate autoritățile civile și militare. Sortirea tombolei au adus frumușel venit, așa că toate speșele sau acoperit.

Veselia a fost completă și jocul cu atât mai cu animo, cu cât părechile se puteau misca negenate căci imbuldeala a fost modestă de astădată.

* (Conferențe literare). Primim din Brașov următoarele; Sânt vesel a putea constata că femeile române brașovene arată un deosebit zel pentru tot ce e bun și folositor.

A seară s'a ținut a doua conferență din ciclul de primăvară. Marea sală a gimnasiunii român gemea de mulțimea damelor române, căci bărbați erau puțini.

*) Căuzele urbariale sânt și vor fi încă mult timp obiect de despoiere a bietului popor. Preoții și învățătorii vor face foarte bine, dacă și vor procura „Datele referitoare la regularea de posesiune în Transilvania și părțile ad necese“ culesse de dl Parteniu Cosma, Sibiu tipăriul tipografiei archidieceșane 1880. Din această carte vor vedea, ce au făcut iuristii români în această cauză și unde are a se adresa poporul în asemenea casuri. Red.

La 7 oare d. conferențiar prof. A. Bărsan se urcă la tribună și cu o voce sonoră citește tratatul dsale despre istoria Românilor.

Stilul era limpede și clar espunerea pipăită și floricelele atât de alese și poetice încât încânta pe auditori și fețele frumoaselor d-ne și d-nișoare zimbiau cu satisfacțiune.

Tratatul ajunge până la Tuhutum și Gellu, unde se întrerupse pentru a se continua în procsima conferență.

După o foarte scurtă pauză se urcă la tribună dl. prof. Ion C. Panțu. Acesta după ce spune că în ciclul de toamnă s'a vorbit despre diferite ramuri ale literaturii române cotindu-se o legendă de Carmen Sylva, acum va ceti o altfel de descriere prosaică o novelă; apoi cetesce încet și înțeligibil, novelă istorică. Auditoarele ascultară cu mare atențiune pe cetitor, așa că se părea ai smulge din gură fie-care cuvânt. Conferența ținu până la 8 $\frac{1}{2}$ oare, când deși onor. d. profesor Popea voia să mai trateze ceva d. prof. Dr. Pop o închise sub cuvânt că primele două teme au fost cam lungi.

Ceva este de observat. Dni conferențiar ar trebui ca pentru a fi mai bine și mai ușor memorizate materiile ce propun să facă câte o introducere mai detaliată și totdeauna la finalul, sau la întreruperea materiei să recapituleze în câte-va cuvinte partea tratată și în puține cuvinte să arată materia ce vor trata în ședința următoare, descriind-o astfel încât să excite curiositatea în auditoare.

Ce e drept, un tinăr conferențiar se află într-o stare ceva critică. Pe de o parte auditoriul căruia i prelege, pe de altă parte în fața unor bărbați cari se află p'o scară mai înaintată decât d-nșii.

Cu toate acestea având în vedere pur și simplu scopul prelegerilor trebuie să meargă cu pași siguri spre țintă, căci critica aci n'are loc și nici nu o vor face acei d-ni auditori, pentru a nu vătămă scopul.

* „Indreptare“, în nr. 23 al acestui jurnal s'a publicat lista marinimșilor contribuenți, dela petrecerea socială arangiată la 11/23 Februarie a. c. în folosul scoalei române din Orăștia. Inșă — din eroare s'a emis, din aceea, numele dlui Ion Botean paroch cu 50 cr. v. a.

Deci spre încunjurarea legitime bănueli, cuităm de nou aceasta sumă, între vii mulțămite.

Comitetul arangiator.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broșurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criș din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină și de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883“.

(Încheiere.)

Mai este încă un rău. Beuturile ce se vând în Zarand cu puține excepțiuni, sânt fabricate din câte și mai câte esenții. Aceste le sciu bine medicii din Zarand, le sciu organele polițiene de prin comune, dar cine întrevine în favorul poporului? Vinarsurile fabricate — căci poporul cu deosebire vinars bea — îl predispu la tot felul de moruri, stricându-i sângele.

Lângă beție mai vine și concubinatul ca să mărească numărul morburilor venerice. Concubinatele decând sântem sub administrațiunea ungurească se înmulțesc înspăimântător. Oficiile ppresbiterali nu sânt ajutate de oficiile pretoriale și comunali la sterpirea concubinatelor. Vine vara, bărbați merg la țară, concubinele rămân singure și propaga imoralitatea. Controlă nu-i ca în palmă.

Ei dară să nu las afară ceva. Măritșul prea de timpuriu cu 16—17 ani încă aduce multe rele.

Junele nu sânt destul de desvotate și coapte pentru a guverna familia. Multe devin sterpe, altele cad în moruri

grele. Mai este și un preot apoi în Zarand, carele cunună pe cine merge la densus — fără a fi genat de cineva. — Nu este raritate a vedea în părțile Tomnatecului tineri de câte 13—16 ani logodiși și cununați clandestin. Tot isvor de corupțiune și de moruri și acesta!

Ce să mai dic apoi despre lucș! Se lășese cu pași repeși. Mergi în orașele Zarandului și chiar la poporul mai cu stare și vei vedea că femeile noastre poartă tot vestminte cumpărate începând dela cămașa până la ceapsa de pe cap. Cele sermane imitează și cumpărându-și pe o cale imorală vestmintele de pe ele.

Ad. 5. Ce se ține de post al declara categorice de un rău, ce aduce debilitate și moruri este o afirmațiune numai relativă adevărată. Sânt câteva secole de când poteste Români, și pentru aceea tot ei au lucrat pământul Transilvaniei; ear pe câmpul de bătaie au fost la locul lor câștigând glorie numelui de Român. Este apoi un adevăr constatat că nutrițiunea vegetală produce destulă forță musculară. Cine sânt mai răbdurii ca Români? Pentru ce ei au fost trimiși în locurile selbatice ele Bosniei?

Este deosebire între post și post. Autorul broșurei se pare a nu observa aceasta.

Zarandeanul în mare parte poteste cu pesce uscat, în cele mai multe casuri stricat și cu „chisăliță“ (chisălița se numesce în Zarand prunele ferte și zama ce rămâne cu ele în căldare după ferberea vinarsului.)

Zama aceea luată în buțe se înacresce cât de abia o țini în gură. Ca să o poți mânca iarna, primăvara și vara trebuie să o lungesci cu apă. Aceasta „chisălița“ o mănca serăcimea în Zarand cu mălaiu.

Mămăliga dela țeară e raritate prin Zarand.

Dacă acest post îl înțelege autorul, atunci afirm și eu că el dă ansă la multe moruri, și produce mari slăbiciuni. —

Sânt apoi chiar în Zarand — bunaoară comunele Ceba, Vaca, Ribiția, unde femeile cultivă legumi — în grad mare. —

Aici poți merge și în post și vei fi îndestulit cu costul românului. Carnea ce o are o ține pe timpul lucrului. Oamenii sânt bine desvoltați, și cred că nici morburile venerice și syphilitice nu-i prea atacă. Nu contra postului să strigăm, ci asupra femeilor din Zarand ca se cultive — în cât se poate — grădinele și să învețe a pregăti mănăcările. Preutesele române cari convin adese cu țerenele nu-și țină lucru de jos ale mai învețe câte ceva. Aibă numai legumi destule românul, postească și va fi în stare să și lucre.

Ad. 6. Ce se ține de cinismul, care se imputa preotului român, că abia asceaptă să moară cei avuți ca să-și ia stolele cele grase arăta o mare nesciunța a autorului.

Nu domnule autor! Nu are preotul român, și nu ia sto'a grasă ca preotul romano-catolic și cel reformat. Nu este atâta cât este afirmațiunea d-tale. Noi până trăiesce un om avut avem venite dela el, și am dori să trăiască cât de mult. La om avut: cununi, botezi, faci feștanii, masle, deslegări la lenție, umbli cu crucea la Apabotează, capeți liturgii și altele, dacă moare ai gătat o. Nu facem ca dvoastră medicii să luăm după cum e de avut omul câte 40—100 fl. La noi sânt stabilite încâtva stolele și dacă cineva se simte apăsât, avem foruri spre a fi trași la răspundere. Dar destul cu atâta!

Ce se ține de mijloacele, prin cari s'ar putea delătura morburile venerice și în specie syphilis, autorul recomandă, cercetarea în fie-care an prin medic, a comunelor infectate precum și întrevinerea preoților și a învățătorilor spre a lumina poporul. Me unesc și aceste păreri. Aceasta însă n'ar fi de ajuns și nu ar duce la scop.

Mijloace eficace — după părerea mea ar fi: —

a) Organele bisericesci, preotul și învățătorul apoi comitetetele comunali în frunte cu antistia comună, să fie în deosebită băgare de seamă la facerea locuințelor, din partea economilor.

Casele edificând se fie spațioase, și luminoase.

2. Întrevină parochii nostri în fruntea comitetelor parochiali ca tineretului precum și cei căsătorii să nu-și țină petrecerile în cărcimă lângă butea cu vinars, ear încât aceasta nu ar succede cel puțin să se oprească strict — prin antistii comunale — birșății, ca dela o oară anumită — la 10 seara să se închidă cărcima —

3. Să se urmărească cu rigoare concubinatele, ca corupțiunea să se poată cassa dintre popor.

4. Este o strictă datorie a organelor comunale — ca să vegheze asupra beuturilor ce se vând poporului ca acele să nu conțină materii otrăvitoare. Aici ar avé și ar putea lucra mult medicii cercuali, dacă ar voi să lucre. Ei dar medic maghiar între Români!

5. Sbicuească preoții și toți fruntașii comunei, femeile unde aceste bean și petrec în cărcimă, ca și bărbații.

Pentru că unde femeia a remas necoruptă, acolo familia nu e pe calea ruinării. Faceți cei competenți în scoală, și în biserică, pe femeile Zarandene să înțeleagă că lucșul — cu vestminte streine — este moartea familiei lor. Industria de casă să o cultive și nu să uite la estinătatea negoțului cel cumpără din boltă. De altă parte cultivarea grădinelor, cari în multe comune sânt pustii, este o datorie a femeii, pe care cu scumpătate trebuie să o împlinească. A trăi cu „pesce uscat“ adus de pe la Arad, și chisălița de prune, este o viață amară ce aduce moruri și tot felul de slăbiciuni.

6. De oare-ce pământul e steril aplice-se la meserii tineretului. Despărțământul asociațiunii din Zarand — carele doarme somnul morții iae asuprași aceasta și ar binemerita dela popor. —

7. Este de dorit mai multă înteresare față de popor din partea întregii inteligențe Zarandene.

Ruina țeranului este ruina națiunii române.

După ce în necș cu broșura s'a arătat relele de care pătimesce poporul Zarandean, și mijloacele de cură; nu pot decât să mulțămesc autorului broșurei căci ne-a atras atențiunea a descoperi răul ce se încuibă între popor. A despera nu e în natura românului.

Dintre 219 moruri syphilitice în 1882 numai două casuri sânt înăscute. Celelalte au prevenit sau din moruri venerice, sau apoi prin comunicațiune, ori contagiu.

Răul ar fi incurabil când morbul ar fi trecut din generațiune în generațiune.

Prin o conclurare armonică a organelor bisericesci în cele administrative — comunale — totul s'ar putea îndrepta în 10—20 ani. Numai voința ne trebuie.

Unul din popor.

(Mijloc de cură.) Tuturor căpi sufer de epilepsie, convulsiiun (sgărciuri) și de nervi le putem recomanda un metod rentmit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinale, așa dicităo minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, placa du Trône, 6; deci fie-care bolnav să se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobândi sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavé. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afd locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, preșurile capitalei universale Paris sânt relativ foarte estine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebuie să mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea rezultatele curei.

Loterie

Sămbătă în 22 Martie 1884.

Viena:	25	77	40	65	31
Timișoara:	1	54	19	84	61

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.40	122.20
Renta de aur ung. de 4%	92.—	91.90
Renta ung. de hârtie.	88.65	38.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.40	95.25
II emisiune de obligățiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	117.—	117.—
Datorie de credit austr.	79.80	79.80
Galbin	5.68	6.68
Napoleon	9.61	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.40	121.50

Nr. 1228 Plen. [698] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de profesor extraordinariu pentru musica vocală și instrumentală la seminarul archidieceșan pedagogico-teologic din Sibiu cu salariu anual de 800 fl. prin aceasta se publică concurs sub următoarele condițiuni:

Chemarea acestui profesor este a instrua pe elevii seminariali în elementele teoriei musicale și în special în musica vocală și în metodia acesteia; apoi a forma din elevii seminariali un chor bisericesc și pe acesta a-l conduce în toate Duminecile și sêrbătorile la esecutarea cântărilor artistice bisericesci în biserică catedrală; în fine a instrua pe elevii seminariali în armonia și în vioară ca instrumente aucsiliari la instruirea în musica vocală. Cei ce doresc a ocupa acest post

profesoral au să-și astearnă suplicele lor, istruite cu atestate de calificațiune în această specialitate, la consistoriul archidieceșan în termen de 30 de zile dela prima publicare a acestui concurs în foaia archidieceșană „Telegraful Român“.

Dat din ședința plenară a consistoriului archidieceșan ținută în Sibiu la 5 Martie 1884.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA.“

A XV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 6 Aprilie 1884 c. n.** la **3 oare** după prânđ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1883 și bilanțul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ,
4. Propuneri incurse.
5. Sorțiri de obligațiuni ale fondului de întemeiere.

Sibiu în 17 Martie 1884.

[699] 1—2

Consiliul administrativ.

Demn de atențiune!

PILEPSIE

CONVULSIUNI (sgărciuri)

ȘI

BOLNAVI DE NERVI.

Afă ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedé rezultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviđi vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății științifice franceze distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă,

[646] 6. Place du Trône, Paris. 43